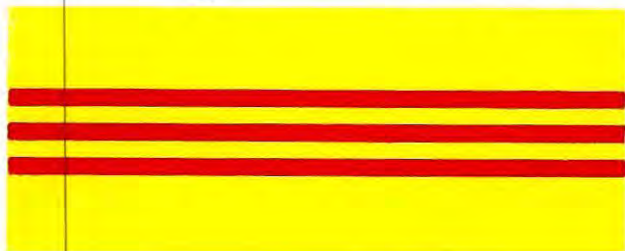

VIỆT NAM

Publisert av:
Norsk-Vietnamesisk Forbund
Pilestredet 7 IV, Oslo 1
inng. Aschehougs plass
Tlf.: Oslo (02) 33 12 69
Kontortid 10.00 – 18.00

BULLETIN

Syd-Vietnam er blitt en frihetens utpost i Asia. Norsk-Vietnamesisk Forbund støtter Syd-Vietnam's legale regjering og de allierte nasjoners arbeide for landets demokrati og gjenoppbygning

NR. 6/71, 2. ÅRGANG

6. DESEMBER, 1971

I N N H O L D :

ANERKJENNELSEN AV NORD-VIETNAM (forts fra forr. nr.)

Side 2-20:

STORTINGSDEBATTEN 15/11, STENOGRAFISK REFERAT

=====

Stortingsdebatten om regjeringens forslag til anerkjennelse av Nord-Vietnam var såpass variert og interessant, at vi har funnet grunn til å referere debatten i sin helhet for alle lesere av "VIETNAM-BULLETIN". Vi er ansvarlig for alle understreknings som er gjort i referatet.

EFTER STORTINGETS VEDTAK vil vi få bemerke:

- at for å oppnå lik kontakt med de to Vietnam-stater må den norske ambassadør i Bangkok bli side-akkreditert i Saigon. Inntil dette er skjedd kan vi ikke sammenligne oss med land som Sveits og Danmark.
- at representanten Garbo i sitt innlegg (side 2) la grunnen for neste radikale fremstøt. Det dreier seg om fordelingen av den fremtidige U-hjelp til Indo-China: Enhver undersøkelse viser at brorparten av de krigsherjede områder ligger på syd-vietnamesisk territorium. Dersom man ønsker at hjelpen skal komme frem til distriktene med de mest akutte behov, må man finne seg i at hjelpen må gis gjennom Saigon-regjeringens administrasjon - enten man liker det eller ikke.

GÅR MAN INN FOR EN PROSENTVIS DELING AV HJELPEN TIL HANOI/FNL -SAIGON, ELLER EN FAVORISERING AV HANOI/FNL SOM GARBO INVITERER TIL VIL MAN STØTTE EN POLITISK MOTIVERT U-HJELP, SOM IKKE NØDVENDIGVIS VIL KOMME DE KRIGSRAMMEDE OMRÅDER TIL GODE.

= = = = =

Forhandlinger i Stortinget

Møte mandag den 15. november kl. 10.

President: Granli.

Dagsorden (nr. 24):

1. Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 1972 vedkommende Utenriksdepartementet, Industridepartementet og Justis- og politidepartementet (Budsjett-innst. S nr. 3, jfr. S.prp. nr. 1).
2. Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen om Svalbard-budsjettet 1972 (Budsjett-innst. S. nr. 15).
3. Referat.

Sak nr. 1.

Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 1972 vedkommende Utenriksdepartementet, Industridepartementet og Justis- og politidepartementet (Budsjett-innst. S. nr. 3, jfr. St.prp. nr. 1).

Helge Seip (komiteens formann): Økonomisk er det ikke store dissenser når det gjelder den innstilling som i dag foreligger til behandling om Utenriksdepartementets budsjett. Likevel er det knyttet noen spørsmål til den som er viktige på grunn av sin politiske karakter, og som har betydelig prinsipiell rekkevidde. Det gjelder omfanget av utviklingshjelpen og formene for norsk utviklingshjelp, og det gjelder Norges forhold til Nord-Vietnam, som kommer opp i forbindelse med en bevilgningssak til en ny ambassaderådsstilling under kap. 111, Utenriksrepresentasjonen. På dette punktet har komiteen i samråd med utenriksministeren gått med på å drøfte spørsmålet om vårt forhold til Nord-Vietnam i tilknytning til denne bevilgningssaken. Men en er da innstilt på å ta debatten om dette som en spesiell debatt under det budsjettkapitlet som stillingen sorterer under, og ikke i den generelle diskusjonen om Utenriksdepartementets budsjett.

- anm.:

I den generelle debatt før særdebatten om Vietnam, holdt representantene Totland og Garbo følgende innlegg:

Olav Totland: Et tverrpolitisk flertall i utenriks- og konstitusjonskomiteen har bifalt departementets forslag om en ambassaderådsstilling i Peking med sikte på opprettelse av diplomatiske forbindelser med Nord-Vietnam. Jeg er enig i dette, og uten å ville diskontere eller foregripe debatten om Vietnam vil jeg her bare få fremholde at det neppe kan være gjenstand for tvil hvor en overveiende del av det norske folk står i denne sak. Tiden bør nå være moden for tilsvarende konkret handling.

- anm.:

(Undersøkelse offentliggjort 17. juli d.å. av Norsk

Gallup-Institutt viser at det er flertall i befolkningen mot regjeringens forslag.)

Gunnar Garbo:

Jeg bad om ordet fordi jeg hadde lyst til å si noen setninger om en enkelt sak som ligger meg sterkt på hjertet i tilknytning til norsk utviklingshjelp. Stortinget vil formodentlig i løpet av de nærmeste timene ta stilling til spørsmålet om diplomatiske forbindelser mellom Norge og Nord-Vietnam. Uansett hva man mener om det spørsmålet, er det vel helt på det rene at det i vårt folk eksisterer et bredt ønske om at Norge skal gjøre hva som er mulig for oss med sikte på å lindre lidelsene i de deler av verden hvor det foregår krig og borgerkrig. Jeg tror for mitt vedkommende at behovet for humanitær bistand fra norsk side kanskje er særlig stort i de områder av slike land hvor befolkningen har dårlig kontakt med omverdenen, og hvor mulighetene for regulære kommunikasjoner er sterkt begrenset.

Jeg tenker i denne forbindelse særlig på de områder av Sør-Vietnam som i dag ligger under den provisoriske revolusjonsregjering, og de områder av Laos og Kambodsja hvor frigjøringsbevegelsene i dag har makten. Jeg har inntrykk av at det ganske særlig er her at vanskelighetene med å nå fram med medisinsk hjelp, med sykehustjenester og med annen humanitær bistand har vært størst. Jeg skulle tro at når Norge eventuelt har opprettet diplomatiske forbindelser med Nord-Vietnam, vil mulighetene for effektiv bistand også fra norsk side kanskje kunne bli noe større. Jeg vil for mitt vedkommende gjerne be om at Regjeringen under det fortsatte arbeid med disponeringen av våre bevilgninger til utviklingshjelp og humanitære formål tar opp spørsmålet om det ikke er plass for en spesiell norsk innsats med sikte på å yte medisinsk og humanitær bistand til de områdene i Sørøst-Asia som jeg her har tillatt meg å peke på.

SÆRDEBATTEN

startet kl. 14:00:

Tor Oftedal (ordfører for kap. 111): Jeg skal forsøke å foregå med et godt eksempel når det gjelder taletidens lengde.

I regjeringen Brattelis tiltredelseserklæring av 18. mars 1971 heter det at det vil bli tatt skritt med sikte på å søke opprettet gjensidige diplomatiske forbindelser med Nord-Vietnam. Saken ble også nevnt i årets trontale. Når spørsmålet i dag legges fram for Stortinget i form av en bevilgning til en ny ambassaderådstilling i Peking, skyldes det sakens helt spesielle forhistorie.

Egentlig tilligger det Kongen — dvs. regjeringen — å oppta diplomatiske forbindelser med fremmede stater. Imidlertid foreligger det to stortingsvedtak — av 24. november 1969 og, pussig nok, samme dato 1970 — som begge avviser forslag fremmet av Arbeiderpartiet med sikte på å be Regjeringen ta initiativ til opprettelse av gjensidige diplomatiske forbindelser mellom Nord-Vietnam og Norge. Nå kunne det kanskje hevdes at disse vedtakene både var situasjons- og tidsbestemt. Ut fra en formalistisk betraktning kunne muligens Regjeringen ha hevdet at de to stortingsvedtak — som begge ble presset gjennom ved hjelp av mer eller mindre fordekte kabinettsspørsmål fra de daværende utenriksministre Lyng og Stray — ikke står til hinder for at den nåværende regjering etter sin vurdering av saken er kommet til andre resultater. Men uansett hvordan vi måtte se på disse formalitetene, mener jeg at ut fra en politisk vurdering er de to stortingsvedtak en realitet som binder Regjeringens handlingsfrihet i den foreliggende sak. Bare gjennom en votering i Stortinget kan Regjeringen bli kvitt disse bånd.

Enkelte vil muligens finne det søkt at denne konstitusjonelle og politiske floken søkes løst gjennom en budsjettvotering. Hvis Regjeringen hadde bedt om en bevilgning til ambassaderådstillingen i Peking uten å begrunne den med Nord-Vietnam-saken, skulle jeg tro at Stortinget enstemmig ville ha gitt sitt samtykke uten dikkedarer. Men det er ofte slik her i livet at merkelige omveier fører enklest til målet. Både formelt og reelt er ambassaderådetsstillingen i Peking begrunnet med det ekstra arbeid som representasjonen i Hanoi vil kreve. Den som er enig i at vi bør oppta diplomatiske forbindelser med Nord-Vietnam, kan markere sitt standpunkt ved å stemme for bevilgningen. Den som ikke er enig, kan stemme mot. Dermed får vi gitt uttrykk for politiske realiteter, samtidig som vi strengt holder oss innenfor rammen av Stortingets formelle kompetanse i bevilgningssaker. Elastisk anvendelse av bevilgningsmyndigheten har so-

lide forbilder i vår politiske historie. Hva vi enn måtte være uenige om i utenriks- og konstitusjonskomiteen med hensyn til Nord-Vietnam-saken, har vi i hvert fall funnet denne fremgangsmåten brukbar.

Et flertall i komiteen — Venstres, Senterpartiets og Arbeiderpartiets representanter — er enig i at det søkes opprettet diplomatisk forbindelse med Nord-Vietnam og stemmer følgelig for bevilgningen til ambassaderåden i Peking. Høyres og Kristelig Folkepartis representanter går — om enn på noe ulike premisser — mot, og vil stemme deretter. Jeg går ut fra at de enkelte partiers talsmenn i debatten vil presisere sine synsmåter.

Det er mulig at det også fra komiteflertallets side vil komme til uttrykk visse nyanserte oppfatninger om sakens realitet. Vi i Arbeiderpartiet var allerede for to år siden av den oppfatning at tiden var inne til å søke opptatt diplomatiske forbindelser mellom Norge og Nord-Vietnam. Grunnlaget for våre forslag i 1969 og 1970 var, som hr. Guttorm Hansen uttrykte det i utenriksdebatten 23. november i fjor:

«at en slik anerkjennelse både skulle være en markering av vår solidaritet med Vietnam, at det også skulle gi oss bedre muligheter for å kunne følge utviklingen og ha sterkere kontakt med denne parten i konflikten».

Etter min mening var dette en begrunnelse god nok, og jeg kan bare beklage at de daværende utenriksministre viste seg så urokkelige. Ingen forsøkte den gang å bestride at Hanoi-regjeringen representerer og utøver sin makt over Nord-Vietnam. Det var akseptert av Norge, som hadde latt vår Peking-ambassadør besøke Hanoi flere ganger, og det var akseptert av amerikanerne, som nå på fjerde året sitter ved forhandlingsbordet med Nord-Vietnam i Paris. Til overmål viste stortingsdebatten i 1969 at det allerede den gang var et saklig flertall her i Stortinget for å oppta diplomatiske forbindelser med Nord-Vietnam. Venstrerepresentantene Garbo og Kortner gjorde det helt klart at de bare bøyde unna for utenriksminister Lyngs kabinettsspørsmål. I dag er situasjonen en annen. Nå kan enhver representant gi sin tilslutning til forbindelsen med Nord-Vietnam uten å risikere at dette fører til total eller partiell regjeringsskifte.

Imidlertid frykter jeg for at dette ikke er et helt tilstrekkelig argument for to av flertallets medlemmer, nemlig herrene Scip og Borten, som begge var regjeringskolleger av John Lyng da kabinettsspørsmålet ble stilt for to år siden. I fjor var hr. Borten fremdeles sjef for Regjeringen, mens hr. Seip som representant både talte og stemte mot Arbeiderpartiets forslag. Nå trenger Seip og Borten neppe

noen assistanse fra meg til brobyggingen mellom sine daværende og nåværende standpunkter. Men også fra Arbeiderpartiets synsvinkel må det kunne sies at vårt standpunkt så langt fra er blitt svekket siden voteringen i fjor.

La meg bare peke på noen ganske få trekk i utviklingen det siste året. Spørsmålet om diplomatiske forbindelser med Nord-Vietnam er aktualisert i flere vestlige land, f.eks. Sveits og Danmark. I USA er de såkalte Vietnamhaukene praktisk talt forsvunnet fra arenaen. Spørsmålet i dag er bare hvordan amerikanerne skal kunne avvikle sitt militære engasjement i det ulykkelige landet. Presidentvalget i Sør-Vietnam skjedde i slike former at det skal en intens fantasi til for å plassere regimet i Saigon i rekken av respektable demokratier. Samtidig har det skjedd saker og ting i forholdet mellom Vesten og Øst-Asia i det hele tatt. Peking-regjeringen har så vidt jeg skjønner i dag inntatt Kinas plass i FN. Selv om amerikanerne strittet mot det som ble løsningen på denne saken, har også den amerikanske holdningen vært gjenstand for radikal opprøpning. President Nixon forbereder sin reise til Peking. Andre vestlige land har i de siste månedene nærmest stått i kø for å få normalisert sine forbindelser med Peking. Og ett er temmelig sikkert, USA vil neppe reagere på samme måte overfor flere anerkjennelser av Nord-Vietnam som de gjorde da svenskene for noen år siden tok dette skritt.

Utenriksminister Lyng uttalte i 1969 at også den daværende regjering «når forutsetningene måtte endres», ville ta opp spørsmålet på ny og eventuelt gå til anerkjennelse av Nord-Vietnam. Personlig var jeg allerede den gang av den oppfatning at tiden var inne. Men når dette er sagt, må det tilføyes at forutsetningene er endret ytterligere i favor av anerkjennelse.

Komiteens flertall peker på at den første kontakt med Nord-Vietnams myndigheter fant sted allerede i 1966. Siden har kontakten funnet sted i forskjellige former. Det som gjenstår, er egentlig bare en formalisering av en utvikling som faktisk har brakt oss på randen av normal diplomatisk representasjon for flere år siden.

Jeg tror ikke at de såkalte delte staters problematikk veier så tungt i denne forbindelse. Selv ikke juntaen i Saigon legger særlig vekt på teorien om Vietnam som en helhetsstat. I praksis har man avfunnet seg med delingen av landet som en varig ordning. Men selv om Saigon-regimet hadde forfeftet andre statsrettslige filosofier, ville jeg ikke lagt nevneverdig vekt på det. Vi må se på situasjonen i de delte

statene hver for seg. Også Irland er en delt stat, noe de borgerkrigslignende tilstander i Ulster gir et blodig bevis for. Ikke desto mindre er Norge representert — dessverre bare ved honorære konsuler — både i Dublin og Belfast. Diplomatiske forbindelser med Hanoi behøver ikke nødvendigvis å medføre tilsvarende skritt i alle andre delte stater, skjønt jeg er nokså overbevist om at en normalisering av forbindelsene med f.eks. DDR vil tvinge seg fram før eller siden, eller for å si det slik: heller før enn siden. Men det er en annen sak.

Hr. Korvald understreket i utenriksdebatten for to år siden:

«Anerkjennelse kan også være et pressmiddel for å sikre et folks liv og rettigheter, altså et hjelpemiddel av humanitær karakter.»

Han hadde like før talt om den politiske betydning av anerkjennelse. Det han talte om, var riktignok Biafra og ikke Nord-Vietnam. Her er det noe ved hr. Korvalds resonnement som jeg ikke riktig skjønner. Han er snar i vendingen når det gjelder å foreslå anerkjennelse av ikke-etablerte regimer, slik som Biafra — en stat som raste sammen ikke så svært lenge etter. Derimot er han til de grader tilbakeholdende når det gjelder å formalisere vårt forhold til en stat som har eksistert i over 15 år, et regime som er vel konsolidert, og som Norge i fem år har pleiet forbindelse med.

Kåre Willoch: Hr. Oftedal var inne på Stortingets tidligere behandling av dette spørsmål. Så vidt jeg hørte begynte han imidlertid sin historikk med Arbeiderpartiets forslag om anerkjennelse i 1969. For fullstendighets skyld vil jeg gjerne minne om at Stortingets behandling begynte med Finn Gustavsens forslag i 1967, som ble nedstemt mot SF's to stemmer. Et tilsvarende forslag fra Finn Gustavsen i februar 1969 ble oversendt til Regjeringen uten realitetsvotering, etter at Arbeiderpartiets daværende ledende utenrikspolitiske talsmann, Hallvard Lange og Finn Moe, begge hadde tatt avstand fra forslaget.

Derefter forsvant Finn Gustavsen fra Stortinget, og Guttorm Hansen overtok hans rolle som forslagsstiller. Samtlige arbeiderparti-representanter var nå for anerkjennelse, men samtlige borgerlige representanter stemte mot både i november 1969 og i november i fjor. Avstemningen i dag blir den første etter regjeringsskiftet. Av forskjellige grunner er det ikke noen overraskelse at Venstre nå støtter Arbeiderpartiets standpunkt. Det overraskende i innstillingen er at Senterpartiets nye re-

presentant i utenrikskomiteen også har sluttet seg til gruppen for anerkjennelse av Nord-Vietnam, slik at Gustavssens initiativ fra 1967 etter alt å dømme vil kunne ut i et klart stortingsflertall fire år senere, til tross for at vi ennå ikke har fått den normalisering og fred i området som burde finne sted før en slik meningsytring fra norsk side. Jeg håper de som har skiftet standpunkt siden erklæringsdebatten i vår, kan redegjøre for hvilke endringer som har funnet sted i situasjonen, som kan foranledige en slik endring i standpunkt.

En slik diplomatisk anerkjennelse av en krigførende makt under en pågående konflikt betyr nemlig en meningsytring. Utenriksministeren har tidligere prøvd seg med begrunnelser på det praktiske plan, og utenrikskomiteens flertall har fulgt opp med en innstilling som ikke nevner med ett ord at en diplomatisk anerkjennelse kan oppfattes som uttrykk for en politisk vurdering av den pågående konflikt i Vietnam. Men vi vet jo at i hvert fall noen av forslagsstillerne må være fullstendig klar over det politiske innhold i en handling av denne art på det nåværende tidspunkt, selv om de ikke har funnet det hensiktsmessig å legge disse momenter frem i sin offisielle begrunnelse nå.

I sin begrunnelse for arbeiderpartiregjerings holdning til spørsmålet uttalte den nye utenriksminister den 24. mars i år følgende, som jeg gjerne vil få sitere:

«I spørsmålet om opprettelse av diplomatiske forbindelser med et annet land har kriteriet fra norsk side vært om den regjering som vi knytter forbindelse med, har faktisk og selvstendig kontroll over sitt område. Unntak fra denne regel har bare vært gjort hvor en helt spesiell situasjon har til sagt det. Det er derfor i pakt med vanlig norsk praksis for opprettelse av diplomatiske forbindelser at Regjeringen besluttet at skritt blir tatt for å få en slik forbindelse med regjeringen i Hanoi.»

Så langt utenriksministeren. Her går han, som man vil ha hørt, helt utenom det springende punkt i saken. De unntak han så vidt nevnte, har nemlig vært gjort overfor samtlige delte stater, Tyskland, Vietnam, Korea, og for så vidt også Kina, selv om situasjonen der er noe spesiell. I alle disse tilfelle foreligger det stater som, for å bruke utenriksministerens uttrykk, «har faktisk og selvstendig kontroll over sitt område», men som likevel ikke har normale diplomatiske forbindelser med vårt land. Det som nå skjer, er at Norge ønsker å opprette diplomatiske forbindelser med bare ett av disse land, nemlig Nord-Vietnam, men ikke med Nord-Korea, og ikke med Øst-Tyskland. Det er klart at det

da må foreligge en motivering for anerkjennelse av Nord-Vietnam, som ikke foreligger i tilfellet Nord-Korea og Øst-Tyskland. Det er videre klart at denne forskjell bidrar til å gi saken Nord-Vietnam et helt spesielt innhold, og betyr at henvisningen til vanlig norsk praksis ikke rører ved kjernen i saken.

Forholdet er vel kort sagt dette, at Regjeringen vet at en diplomatisk anerkjennelse av Øst-Tyskland i dag ville være et uheldig innbryt i en utvikling som kan lede frem til avspenning hvis den får foregå uforstyrret. Regjeringen vet også at en diplomatisk anerkjennelse av Øst-Tyskland i dag vil være en demonstrasjon mot bl.a. Vest-Tyskland. Det ønsker den norske regjering av gode grunner ikke. Tilfellet Nord-Vietnam er på mange måter parallelt, men her er det USA og Sør-Vietnam det er tale om å demonstrere mot. Det finner Regjeringen meget mindre betenkelig. Høyre ønsker ikke å være med på en slik dobbeltholdning i norsk utenrikspolitikk.

I det innlegg jeg nettopp refererte fra, sa utenriksministeren også følgende:

«Man kan under de foreliggende omstendigheter ikke vente at de nord-vietnamesiske myndigheter vil finne det naturlig at Nord-Vietnams forbindelser med Norge skal fortsette i slike uformelle former.»

Hva vil utenriksministeren svare hvis Øst-Tyskland eller Nord-Korea meddeler at de heller ikke finner det «naturlig» at forbindelsen med Norge skal fortsette i de hittidige former? Han må selvfølgelig svare at dette forhold ikke kan begrunne diplomatisk anerkjennelse under de foreliggende omstendigheter. Men dette sier jo da også meget om vurderingen av Vietnam-spørsmålet.

Utenrikskomiteens flertall unnlater som nevnt også å gå inn på sentrale realiteter i sin innstilling. Flertallet begrunner sin holdning utelukkende med en henvisning til de etablerte, uformelle kontakter mellom Norge og Nord-Vietnam. Hvis disse nyttige kontakter fra utenriksminister Lyngs tid kan tillegges vekt under vår vurdering i dag, må det jo være som tegn på at diplomatisk anerkjennelse ikke er noen forutsetning for at Norge skal kunne spille en positiv rolle under arbeidet for å blegge den ulykkelige konflikt i området. Hvis Norge hadde opprettet diplomatiske forbindelser med Nord-Vietnam tidligere, ville vi etter alt å dømme ikke ha kunnet bevare den nøytrale posisjon som gjorde vår kontaktformidling mulig. Den forrige regjeringens kontaktvirksomhet innebærer således ikke noe som kan påberopes som grunn til å opprette diplomatiske forbindelser før det er oppnådd avspenning og fred i området.

Man kommer altså ikke forbi at en diplomatisk anerkjennelse av Nord-Vietnam nå først og fremst må være en politisk og ikke en praktisk begrunnet handling. En diplomatisk anerkjennelse av Nord-Vietnam nå vil bli oppfattet som om Norge tar et skritt til støtte for Nord-Vietnam, rettet mot Nord-Vietnams motstandere i Sør-Vietnam, Laos, Kambodsja og mot USA og andre allierte stater. Høyre kan ikke si seg enig i en slik demonstrasjon. Vi mener at en fortsatt nøytral holdning fra norsk side til konflikten vil danne det beste grunnlag for de bidrag vi måtte kunne gi til en utvikling i retning av fred og gjenreisning i området. Som sagt tidligere vil saken komme i en annen stilling når den ulykkelige krig tar slutt.

Det regime som den norske regjering nå ønsker å gi en diplomatisk stimulans, driver fremdeles krigføring i tre naboland. Det har betydelige troppestyrker i Laos, Kambodsja og Sør-Vietnam. Det er delte meninger om hvilke krigsmål Nord-Vietnam har for sine operasjoner i de tre naboland. Men den oppfatning at det er de andre som er angriperen, og at Nord-Vietnam fører en forsvarskrig, strider klart mot det faktiske forhold at den nordvietnamesiske armé utelukkende kjemper utenfor sitt eget lands område, og at tilbaketrekning av de nordvietnamesiske styrker til landets eget territorium ville åpne veien for rask og varig fred.

Jeg vet ikke om noen i Stortinget mener at de nordvietnamesiske styrker i Sør-Vietnam i virkeligheten står i sitt eget land, ut fra den oppfatning at Vietnam skulle være ett land. Hr. Oftedals innlegg bekrefter hva jeg har regnet med, at Regjeringen og Arbeiderpartiets representanter i utenrikskomiteen i hvert fall anerkjenner at Sør-Vietnam er og bør ha rett til å forbli en egen statsdannelse. På dette punkt synes det heldigvis ikke å foreligge noen uenighet. Men denne holdning innebærer automatisk at de nordvietnamesiske styrker i Sør-Vietnam må oppfattes som fremmede styrker på sørvietnamesisk jord, som oppholder seg der mot vedkommende lands myndigheters ønske.

I norsk debatt har det også vært sterk uenighet om hensikten bak den amerikanske tilstedeværelse i Indo-Kina. At de som deler den ortodokse marxistiske oppfatning av amerikanernes krigføring som et middel til å sikre seg råstoffer og profitt, tar klart standpunkt til fordel for Nord-Vietnam, er ikke mer overraskende enn selve utgangspunktet for deres tenkning. For dem som verdsetter det demokratiske USA's oppriktige bestrebelser for å bidra til fred med frihet i verden, må også vurderingen av Vietnam-konflikten bli mer nyan-

sert. Også blant USA's tallrike venner i verden kan det naturlig nok være sterkt delte meninger om Vietnam-politikken, likesom det er i USA selv. Man kan betrakte den som en uunngåelig, forferdelig konsekvens av en politikk for å hindre enda større ulykker. Andre kan betrakte Vietnam-politikken som et katastrofalt feilgrep. Men felles for alle som vurderer amerikansk politikk ut fra en nøktern forståelse for landets motiver, bør være at de ikke unødig legger sten til byrden under den smertefulle prosess som pågår med sikte på en løsning av det foreliggende uhyggelige problem. En diplomatisk anerkjennelse av Sør-Vietnams og USA's hovedmotstander i Vietnamkonflikten i den nåværende fase kan bare virke som en overflødig demonstrasjon mot oppriktige bestrebelser for å kombinere fred med selvbestemmelsesrett for Sør-Vietnam.

Man bør heller ikke se helt bort fra at slike saker kan ha enda videre perspektiver. Anti-amerikanske stemninger blant USA's allierte gir bidrag til den isolasjonisme i USA som vi bør frykte, fordi en seier for amerikansk isolasjonisme og en svekkelse av det amerikanske sikkerhetspolitiske engasjement i andre deler av verden uvegerlig vil innebære en økt risiko for en rekke lands stabilitet, sikkerhet og frihet.

Med denne begrunnelse vil jeg på vegne av mindretallet, representantene Korvald, Lyng, Erling Petersen og meg selv, ta opp det forslag vedrørende dette kapittel som er referert i innstillingen.

Presidenten: Hr. Willoch har på vegne av et mindretall i komiteen tatt opp som et alternativ til innstillingen vedrørende kap. 111 et forslag om at kap. 111 skal føres ut med et beløp på 52 455 000 kr.

Lars Korvald: Jeg anser ikke spørsmålet om godkjennelse eller ikke godkjennelse av Nord-Vietnam som noen stor sak isolert sett. At man går til diplomatisk anerkjennelse av et land, betyr selvsagt ikke at man aksepterer den styreform eller det regime som kjenner seg vedkommende stat. En diplomatisk anerkjennelse er ingen moralsk godkjennelse, men et spørsmål om såkalte normale forbindelser mellom to selvstendige stater hvis regjeringer utøver den reelle makt og myndighet over befolkningen i de respektive stater.

Jeg anser imidlertid tidspunktet for en eventuell diplomatisk anerkjennelse av Nord-Vietnam som et spørsmål av ikke uvesentlig karakter. Jeg tror nemlig at en rekke uklare faktorer som knytter seg til Vietnam-problemet, vil bli avklart i stigende grad så snart tilbaketrekkingen av de amerikanske styrker

i Vietnam er avsluttet — forhåpentlig i løpet av neste år. Jeg tror også at dette vil komme til å få en positiv innvirkning på Paris-forhandlingene, slik at disse kommer ut av dødvannet. Jeg er også så optimistisk å tro at Peking-Kinas medlemskap i FN vil kunne bidra til en avklaring i de påtrengende problemer i Midt-Østen og også i Vietnam-spørsmålet. Et moment i denne sammenheng er utvilsomt også det besøk De forente staters president skal gjøre i Peking på nyåret. Disse ting til sammen gir grunn til å tro at Vietnam-spørsmålet vil være betydelig mer avklart i løpet av kommende år enn det er i dag. Og jeg kan ikke se noen tungtveiende grunner for at man ikke skal kunne vente ennå en tid før man tar endelig stilling til spørsmålet om diplomatisk godkjenning av Nord-Vietnam. Dette er ikke på noen måte en hastesak. Norge har ikke problemer med å komme på talefot med Hanoi — enten direkte eller via tredjeland — og få drøftet de spørsmål man måtte ønske.

I januar 1969 gav daværende utenriksminister John Lyng en grundig redegjørelse om Vietnam-spørsmålet her i Stortinget. Han sa bl.a.:

«Når det gjelder våre faktiske relasjoner til Nord-Vietnam, har det aldri her vært noen vanskelighet for noen av partene å oppnå den kontakt og de forhandlinger man har ønsket.»

Da denne redegjørelse ble drøftet i februar samme år, sa daværende viseformann i utenrikskomiteen, Finn Moe, seg enig i dette og understreket at vi

«har utmerkede forbindelser med Nord-Vietnam uten noen formell anerkjennelse,» og at «det nå pågår fredsforhandlinger.»

Jeg skulle formode at de åpne forbindelser mellom Hanoi og Norge som tydeligvis rådde i regjeringen Bortens tid, ikke er blitt vanskeliggjort under den nåværende regjering. Dermed blir denne saken ikke et spørsmål om å opprette kontakt med et tilsynelatende stabilt regime. En slik kontakt er allerede tilstede i den grad man ønsker å gjøre bruk av den. Her blir det heller et spørsmål om å finne et mest mulig gunstig tidspunkt for en endelig stillingstagen til spørsmålet om diplomatisk anerkjennelse.

Et spørsmål som har klar relevans til den sak som behandles her, er spørsmålet om Norges forhold til delte stater rent generelt. Hitil har vi fulgt den praksis at vi har gått til diplomatisk anerkjennelse av bare det ene regimet i de delte stater. Det gjelder Tyskland, Korea og Vietnam, hvor vi har diplomatisk anerkjennelse av bare den ene part. I dag innbys Stortinget til å bryte denne regel uten at

man har vurdert spørsmålet i sammenheng med en eventuell diplomatisk godkjenning av andre delte stater som må sies å være like så godt etablerte som Nord-Vietnam.

Jeg vil i denne forbindelse vise til en uttalelse som representanten Jens Haugland kom med i utenriksdebatten i Stortinget den 24. november 1969:

«Når det gjeld Nord-Vietnam, DDR og Nord-Korea, er problematikken frå ein folkerettsleg synsstad i realiteten den same.»

Det er nettopp spørsmål av denne art jeg gjerne skulle sett var bedre utredet. Jeg tror nemlig det ville vært retningsgivende om vi kunne sett disse spørsmål i sammenheng. Representanten Oftedal avla i denne forbindelse meg en visitt når det gjelder mitt forslag i sin tid om anerkjennelse av Biafra. Jeg vil vise til det forslag jeg fremsatte den 24. november 1969, der det ble presisert at det bør

«tas initiativ for å hindre våpenleveranser til området.

Dersom godkjenning av Biafra kan tjene denne hensikt, bør også et slikt middel overveies på nytt», heter det i forslaget.

Jeg kan ikke se at det på noen måte er noen klar parallell mellom den situasjon vi hadde i Nigeria på det tidspunktet og det godkjennelsesproblem vi i dag står overfor. Hvis så er tilfellet, vil jeg få uttrykke min forbauelse over at Kristelig Folkepartis forslag om godkjenning i den forbindelse ikke fikk særlig respons i denne sal, slik en anerkjennelse av Nord-Vietnam i dag synes å ville få. Jeg vil gjerne legge til at på det tidspunkt da jeg fremsatte vårt forslag om Biafra, var det tydelig et klart flertall i det norske folk for en slik anerkjennelse.

Et annet spørsmål i forbindelse med den sak vi behandler nå, er om Regjeringen nå sørger for en likestilling diplomatisk sett for de to vietnamesiske stater i forhold til Norge.

Norge hadde i 1948, så vidt jeg forstår, en konsul i Saigon. Denne konsul var i virksomhet da Sør-Vietnam ble proklamert som republikken Vietnam i oktober 1955. Konsulen fortsatte sin virksomhet til 1960, da en ny honorær konsul ble utnevnt. I dette ligger det vel en diplomatisk anerkjennelse de jure av regimet i Sør-Vietnam. Men dette har, så vidt jeg forstår, hittil ikke ført til at det fra norsk side er blitt akkreditert eller sideakkreditert noen norsk ambassadør til Sør-Vietnam. Derimot er det fra norsk side blitt godtatt en slik sideakkreditering fra Sør-Vietnams ambassadør i Bonn. Jeg viser her til John Lyngs redegjørelse i Stortinget den 29. januar 1969. Så vidt jeg forstår, tar Regjeringen nå sikte på en diplomatisk godkjenning de jure for Nord-

Vietnam, og at dette er knyttet til en sideakkreditering for ambassadøren i Peking. Dette skulle tyde på at det her oppstår en formell forskjellsbehandling i dette spørsmål i forhold til de to stater. Her faller det da naturlig å spørre om Regjeringen har planer om å la f.eks. den norske Bangkok-ambassadør bli sideakkreditert i Saigon?

Det er sikkert enighet i denne sal om at Norge skal yte bidrag til et hjelpe- og gjenreisningsprogram for hele Vietnam når krigen er over, i samarbeid med de andre nordiske land. For oss må da det primære siktemål i Vietnam være å bidra på vår måte til at en rettferdig og fredelig løsning på konflikten kommer så snart som mulig. I denne forbindelse er det selvsagt også grunn til å reise spørsmålet om en diplomatisk anerkjennelse av Nord-Vietnam på det nåværende tidspunkt vil tjene fredens sak i den konfliktsituasjon vi her står overfor. Dersom et slikt skritt fra norsk side blir oppfattet som en politisk stillingtagen for den ene mot den andre part i konflikten — og vi kan ikke se bort fra slike bivirkninger i dette spørsmålet — frykter jeg for at man ved å gå til diplomatisk anerkjennelse av Nord-Vietnam i dag ikke vil yte noe positivt bidrag til arbeidet med å føre de stridende parter nærmere hverandre i et ærlig forsøk på å finne fram til en rettferdig og snarlig løsning på denne ulykkelige konflikten. Trolig tvert imot.

Ut fra denne samlede vurdering ser jeg ingen grunn til i dag å innta et annet standpunkt enn det flertallet i Stortinget gav uttrykk for ved sin stemmegivning så sent som i november i fjor.

Presidenten: Presidenten gav for en stund siden uttrykk for et håp om at denne innstilling kanskje kunne behandles ferdig i formiddagsmøtet. Presidenten har grunn til å tro at det ikke blir særlig debatt om Justisdepartementets og Industridepartementets saker i denne innstilling.

Det er nå inntegnet 12 talere foruten dem som har hatt ordet. Presidenten varslet også at han mente det kunne være aktuelt å komme tilbake til spørsmålet om taletida i forbindelse med denne saken. Presidenten har forstått det slik på enkelte av representantene at det kanskje kunne være et ønske om å gjøre seg ferdig med innstillingen i formiddagsmøtet. Hvis ingen protester framkommer, vil presidenten nå foreslå at taletida for dem som heretter får ordet, settes til inntil 5 minutter.

Paul Thyness: 5 minutter er en ytterlig kort taletid dersom man skal forsøke å gjøre

noe annet enn å foreta en slags punktmarkering. Ønsker man å føre et stort eller lite resonnement til torvs, går det dårlig på 5 minutter. Det må være mulig med en taletid som den man vanligvis opererer med i budsjettdebatter, og med det antall talere presidenten opplyste var inntegnet, å avvikle debatten uten kveldsmøte ved å gå utover den reglementsmessige tid. Jeg går ut fra at presidenten vil kunne overlate til representantene selv å disiplinere sin anvendelse av de 10 minutter de etter reglementet skal ha.

Presidenten: Presidenten har stor tillit til representantene når det gjelder å disponere sin tid, men har enkelte ganger blitt meget skuffet!

Presidenten foreslår for det første at møtet fortsetter om nødvendig utover den reglementsmessige tid til dagens kart er ferdig behandlet. — Det anses bifalt.

Presidenten foreslår videre at de som får ordet heretter, får inntil 5 minutters taletid. Tatt i betraktning at de som har markert sitt syn i innstillingen skriftlig, nå har hatt ordet til med reglementets maksimumstid å presisere ytterligere det som de har skrevet i innstillingen, mener presidenten det kanskje kan være nok med en punktmarkering. Imidlertid får man da høve til, hvis presidentens forslag om 5 minutters taletid blir vedtatt, å ha ordet inntil to ganger.

Presidentens forslag om 5 minutters taletid for dem som står på talerlisten, er opptatt til votering.

Votering:

Presidentens forslag bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten foreslår videre inntil 3 minutters taletid for dem som heretter tegner seg —

Kåre Willoch (fra salen): Hr. president!

Presidenten: — alle unntatt hr. Willoch — og anser det som bifalt.

Helge Seip: Hr. Korvald avsluttet sitt innlegg med noen betraktninger om man skulle diskriminere i forhold til den ene eller den annen part i Vietnam-striden. La meg minne om at Norge helt siden 1962 har hatt diplomatisk forbindelse med Sør-Vietnam. For norske myndigheter har det vel hele tiden vært slik at vi har sett det som en oppgave å gjøre det vi kan for å få en snarlig slutt på krigen. Vår interesse ligger i å få stanset ødeleggelsene og den utrolige lidelse som menneskene i dette området har gjennomgått.

Det er riktig at den tidligere regjering spilte en aktiv rolle — og jeg vil understreke en aktiv rolle — i en viss fase av Vietnam-konflikten. Vi så det som en oppgave å gjøre Norge til en formidler av kontakter mellom Hanoi og USA med sikte på å få Paris-forhandlingene i gang. Det lyktes også. Og en av grunnene til at vi fra offisiell norsk side har holdt oss tilbake såpass lenge når det gjelder å vurdere endringer i vår offisielle kontaktform med Nord-Vietnam, var nettopp at vi ville la disse forhandlingene gå en tid for å se om de ville føre fram.

Nå viser det seg jo at utviklingen på andre fronter har gått atskillig raskere enn forhandlingene i Paris. Det var vi oppmerksomme på allerede da Stortinget i utenriksdebatten den 23. november 1970 diskuterte dette spørsmål. Og for min del vil jeg til hr. Oftedal si at når han leser mitt innlegg, der jeg bl.a. konstaterte:

«Det er vel kjent at norske diplomater en rekke ganger har hatt kontakt med myndighetene i Hanoi, og at vi deltar i den forberedelse av humanitære hjelpeaksjoner og oppbyggingstiltak som de nordiske land tar sikte på når krigen er over.» —
og der jeg konkluderte med å si at

«dette er en sak som bør være under stadig observasjon»,
er dette en klar understreking av tidsmomentet i forbindelse med min stemmegivning den gang. Derfor har jeg ikke noen vanskelighet med å finne grunnlaget for å stemme som jeg gjør nå.

Det som har skjedd siden i fjor, er bl.a. at et ytterst demokratisk og meget forsiktig land som Sveits har anerkjent Nord-Vietnam, at Danmark har gjort prinsippvedtak om det samme, og vi vet at Storbritannia og Frankrike har offisielle konsulater i Hanoi. Vi vet videre at utviklingen i Asia har vist en reduksjon i USA's militære engasjement i Vietnam, og vi vet at president Nixon skal til Kina like på nyåret.

Med andre ord: Det har her skjedd en utvikling som gjør at stillingen i dag er en noe annen, og der det er mer naturlig nå å trekke den konklusjon at vi ikke lenger bør gjøre forskjell på vårt diplomatiske forhold til Sør-Vietnam og Nord-Vietnam, slik det har vært gjort tidligere.

Hr. Willoch kom med et innlegg som undret meg på grunn av sin form. Han snakket om «dobbeltholdning», stedfortredende utenriksminister i den regjering som i 1966 for første gang hadde formell kontakt med de nord-vietnamesiske myndigheter, som i mars 1968 for første gang sendte Norges ambassadør i Peking til Hanoi, som tok imot — uoffisielt,

men dog — en delegasjon fra Nord-Vietnam her så tidlig som september 1968, som hadde nytt norsk besøk i Hanoi i 1969 og som tok imot en ny nordvietnamesisk delegasjon i 1969 — snakker om dobbeltholdning når det er noen som mener at tidspunktet i dag er inne til å endre vår offisielle status!

Jeg tror ikke det er en riktig måte å framstille saken på. Jeg tror heller ikke at man fremmer de pro-amerikanske stemninger i vårt land hvis man i denne saken nå stemmer ned et forslag om en likestilling av de to vietnamesiske stater i forhold til vår diplomatiske anerkjennelse. Jeg tror heller man vil bidra til å opprettholde og utdype de holdninger som har oppstått under denne ulykkelige konflikt, og som det er vårt ønske å komme over.

Hammond Rossbach hadde her overtatt presidentplassen.

Per Borten: Saksordføreren betonte at man tidligere gikk mot Arbeiderpartiets forslag. Det er riktig det. Jeg var også av den oppfatning at mens krigshandlingene var på sitt høyeste, var det ikke det riktige tidspunkt. Ordføreren siterte også forhenværende utenriksminister Lyng, som uttalte at når forutsetningene måtte endre seg, ville man ta hele saken opp til ny vurdering. Naturligvis kan det være nyanserte oppfatninger om når tidspunktet er inne. Det er langt på veg et praktisk spørsmål, men klart også et politisk spørsmål.

Hr. Willoch representerte etter min mening ekte konservatisme ved å framheve så sterkt den tidligere situasjon. Jeg vet ikke hva forhenværende utenriksminister Lyng ville forlangt av endrede forutsetninger, men jeg tror ikke jeg tar mye feil når jeg sier at han ville vært nokså observant overfor nye trekk og nyanser i utviklingen. Jeg er enig i at man gjerne skulle ha kunnet anvende et universalitetsprinsipp i sin holdning til delte stater, og at man kanskje bør bestrebe seg på å komme fram til det. Det ville jo også i tilfelle betinge en nyvurdering av andre forhold i relasjon til vår anerkjennelsespolitikk.

Det ble også sagt av en debattant, hr. Willoch, at man ikke måtte legge sten til byrden for USA ved en anerkjennelse på det nåværende tidspunkt og heller ikke styrke isolasjonistiske krefter i USA. Jeg synes det er å forenkle problemet noe. Man behøver ikke å betvile USA's gode hensikt i Vietnam på tidligere tidspunkt. Men jeg er ikke sikker på om ettertida likevel vil rettferdiggjøre USA's felttog i Vietnam. Det er iallfall hevet over tvil at den del av verden er påført umennes-

kelige lidelser på grunn av en konflikt som også har et tilsnitt av stormaktskonfrontasjon. Vi vet at det er delte meninger om denne konflikten også i USA, og jeg synes ikke vi må bli mer katolske enn paven, dvs. store deler av det amerikanske folket. Ved en skjebnens tilskikkelse ble denne del av verden påført store lidelser.

Alle er enige i å være med og støtte gjenoppbyggingen etter krigens ødeleggelser. Også i Norge har man ment at vi bør være med. Og nedtrappingen av krigshandlingene går nå så raskt som det er teknisk mulig å avvikle det hele ved transport av tropper. Jeg skulle anta at hvis det går slik som det nå synes å peke mot, kan det bli aktuelt ganske raskt med å sette inn støtteaksjoner, og jeg tror at det i hvert fall også bør tilsi at vi har norsk representasjon som de som skal være med på gjenreisningen, kan ha kontakter med. Jeg er derfor kommet til at dette er nå et praktisk spørsmål hva tidspunktet angår, at det nå er så mange ting som taler i retning av å ha normale forbindelser med denne staten, at jeg vil stemme for det.

Guttorm Hansen: Hr. Willochs innlegg fortalte om ikke annet, så i hvert fall at hr. Willoch i høyeste grad er en konservativ politiker. Han førte her en argumentasjon som faktisk måtte forstås slik at situasjonen er den samme i dag som den var i 1967, og at man burde innta akkurat samme standpunkt i dag som i 1967. Og det i en konflikt som har utviklet seg slik som Vietnam-konflikten har gjort siden 1967! Jeg synes det er umulig å diskutere på et slikt grunnlag. De aller fleste mennesker som har hatt interesse i retning av internasjonal politikk, vil vite hva som har skjedd i denne saken i disse åra. Alle vil vite om den vel-dige opptrapping, alle vil vite om hvordan man tok i bruk midler i denne krigen som forferdet en hel verden inklusiv store deler av USA's egen befolkning. Vi vet også hva som er skjedd siden, hvordan USA sjøl tok initiativet til fredsforhandlinger i Paris, fredsforhandlinger som nå har vart i mange år, og hvordan USA også nå er i ferd med å avvikle dette engasjementet sitt og har fått en helt annen holdning til spørsmålet om hvordan en supermakt av USA's karakter skal øve innflytelse i verden, også i den delen av verden som det her dreier seg om.

Når det gjelder Arbeiderpartiets standpunkt, vil jeg for det første peke på noe som selvfølgelig for Arbeiderpartiet er meget vesentlig, nemlig at Arbeiderpartiets landsmøte i 1969 vurderte Vietnam-spørsmålet meget nøye. Gjennom en bred debatt ble dette spørsmål tatt opp til drøfting på landsmøtet, og landsmøtet vedtok en uttalelse om Vietnam-spør-

målet, der man rettet kritikk mot den amerikanske krigføring, der man erklærte at man stod solidarisk med den nasjonale og sosiale folkebevegelse som man her stod overfor, og konklusjonen var at Arbeiderbeiderpartiet ville gå inn for anerkjennelse av Nord-Vietnam. Dette kom også med i Arbeiderpartiets arbeidsprogram for perioden 1969—73.

Dette vedtak ble fulgt opp med det forslag jeg på Arbeiderpartiets vegne stilte her i Stortinget i november 1969, og på ny stilte i Stortinget i november 1970. Ved begge anledninger var det i realiteten flertall for forslaget i Stortinget, men utenriksminister Lyngs kabinettspørsmål i 1969 forhindret den gangen et positivt vedtak. Også daværende utenriksminister Lyng gav imidlertid uttrykk for at han mente at man ikke kunne vente i det uendelige. Det var etter daværende utenriksministers synspunkt i høy grad spørsmål om tid i denne saken. Det er gått tid nå, det er gått lang tid.

Nå vil Stortinget i dag vedta at det skal søkes opprettet diplomatiske forbindelser med Nord-Vietnam. Jeg må for min del si jeg er tilfreds med det vedtak som her vil bli gjort.

Hr. Willoch argumenterer politisk mot anerkjennelse. Når han legger slike mål til grunn, måtte konsekvensen bli den at om vi ikke anerkjente, tok vi et positivt standpunkt for USA's krigføring i Vietnam og for Sør-Vietnam. Det ønsker ikke Arbeiderpartiet å gjøre.

Hr. Willochs argumentasjon for å gå mot diplomatiske forbindelser er gitt en form som er en sterkere støtte for USA's engasjement i Vietnam enn man i dag finner sjøl i USA's politiske miljø.

Når hr. Willoch til og med skremmer med isolasjonismen i USA, synes jeg for min del at det er å skyte langt over målet. Isolasjonismen i USA slik vi kjenner den fra 30-årene, er vel ikke særlig aktuell i dag. Mangt har endret seg siden den gang.

Anerkjennelse av Nord-Vietnam er ikke en fiendtlig handling mot USA, men selvfølgelig er det en politisk handling. Vi er ikke fiender av USA. Det er ikke uttrykk for det, det vedtak som her vil bli gjort. Men vi er ikke tilhengere av USA's krig i Vietnam. Jeg er derfor glad for at USA nå er i ferd med å avvikle den sjøl.

Spørsmålet om anerkjennelse av delte stater generelt er reist. Om det spørsmålet vil jeg få lov til å si at jeg vil ta det forbehold at jeg gjerne vil vurdere hver enkelt stat for seg.

Svenn Stray: Det argument som er blitt fremført av utenriksministeren, at vi bør opprette diplomatisk forbindelse med Nord-Vietnam fordi vi vanligvis gjør det når det gjelder regjeringer som har herredømme over det territorium de representerer, er etter min mening

ikke holdbart. Det er en kjent sak at det er et stort antall stater hvor det ikke kan være noen tvil om at de respektive regjeringer har kontroll over sitt område, som vi ikke har opprettet noen diplomatisk forbindelse med. Jeg tenker da ikke bare på de delte stater, på Øst-Tyskland, Nord-Korea og Taiwan, eller på Sør-Afrika, hvor vi av andre grunner ikke har diplomatisk representasjon. Jeg kan som eksempel også nevne andre relativt store land, som Syria, Bolivia, Kongo-republikken og Somalia. Det var sågar inntil nylig et europeisk land vi ikke hadde diplomatisk forbindelse med, nemlig Albania. I alt er det mellom 20 og 30 slike land hvor vi ikke er diplomatisk representert. I noen av disse har vi konsulær representasjon, med andre har vi ingen offisiell forbindelse i det hele tatt.

Når det så gjelder den del av Asia som tidligere ble kalt Indo-Kina, er forholdet at hittil har Norge ikke opprettet diplomatisk forbindelse med noen av de fire stater man har her, altså verken med Sør-Vietnam, Nord-Vietnam, Laos eller Kambodsja. Med Sør-Vietnam har vi den hele tid hatt konsulær forbindelse, ved en honorær konsul. I de tre øvrige stater har det overhodet ingen offisiell representasjon vært. Når det altså gjelder dette geografiske område, er det vanlige at man ikke har noen diplomatisk forbindelse, og man kan derfor vanskelig påberope seg den hovedregel som utenriksministeren tidligere refererte til.

Det blir også anført som begrunnelse at å opprette diplomatisk forbindelse med Nord-Vietnam er noe man må gjøre fordi man ikke kan vente at Hanoi vil være villig til å fortsette med de ad hoc-kontakter som man hittil har hatt. Jeg må si at dette ikke lyder særlig overbevisende. Hanois interesse av å ha kontakt med oss er i den nåværende fase ulike større enn vårt lands direkte interesse av forbindelse med Hanoi. Hanoi håper at Norge skal påvirke USA's politikk både når det gjelder krigføringen og holdningen på fredskonferansen. Det er nok mulig at Hanoi vurderer den moralske støtte som norsk diplomatisk representasjon vil bety, enda høyere, men det er neppe slik at de vil avbryte kontakten med oss om representasjonsforholdene mellom dem og oss blir uforandret. Det er vel heller ikke sannsynlig at Nord-Vietnam ville nekte å drøfte eventuell humanitær hjelp på grunn av manglende formell forbindelse.

Men det som vel må være hovedgrunnlaget for vurderingen av om vi skal opprette diplomatiske forbindelser — det være seg med Nord-Vietnam eller en hvilken som helst annen stat — er hva som er i Norges interesse til enhver tid. Og skulle vi si noe om Norges interesser i det området det her er tale om, måtte det vel først og fremst være — jeg tror ikke

det er noen uenighet om det — at vi ønsker å kunne yte et bidrag med sikte på å gjenopprette freden i området. Jeg for min part er ikke i tvil om at norsk diplomatisk forbindelse med Hanoi på det nåværende tidspunkt ikke vil bidra til at det raskere blir fred i dette område, men vil føre til at den kommunistiske steilhet under forhandlingene i Paris vil bli enda mer markert. Skulle man med noen rett kunne si at Norge ved et slikt skritt ville kunne gjøre noe i fredens interesse, måtte i hvert fall forutsetningen være at man behandlet de to stater, nemlig Sør-Vietnam og Nord-Vietnam, likt, altså at man opprettet diplomatisk forbindelse med begge to. Men jeg har ikke fått noen forståelse av at det er Regjeringens holdning. Det vil etter min mening også være det naturlige grunnlag dersom og når man skal til med forberedelse av økt humanitær hjelp innenfor til disse stater.

Karl J. Brommeland: Etter at regjeringen Bratteli i sin erklæring i vår og med gjentakelse i trontalen i høst gikk inn for opprettelse av diplomatiske forbindelser med Nord-Vietnam, har vi ventet på at Regjeringen skulle legge fram et konkret forslag om dette. Jeg vil derfor uttale min forundring over at dette nå skjer på en slik måte — indirekte i forbindelse med forslag om opprettelse av en ambassaderådstilling i Peking.

Komiteens innstilling viser at representanten Borten — som i mellomtiden har avløst representanten Austrheim som gruppefører i Senterpartiet — har et annet syn enn hr. Austrheim gav uttrykk for i vår, idet hr. Borten nå i likhet med hr. Seip i trontaledebatten har sluttet seg til Regjeringens syn.

Personlig hører jeg til dem som ikke er enige i at det er skjedd noe prinsipielt nytt når det gjelder situasjonen i Nord-Vietnam og Norges stilling til problemet. De såkalte forhandlinger i Paris er ikke avsluttet og synes fremdeles å være preget av en negativ, nærmest boikottlignende innstilling fra Nord-Vietnams side. USA's nedtrapping i Vietnam fortsetter også, som kjent. Det forekommer meg derfor noe ulogisk at Norge i denne situasjon skal endre det standpunkt som vi hittil har forfektet.

Under trontaleordskiftet tillot jeg meg å peke på noe som for meg syntes å være et paradoks, idet Regjeringen samtidig som den sier at den vil holde fast ved den utenriks- og sikkerhetspolitiske hovedlinje som landet hittil har fulgt, vil gå inn for opprettelse av diplomatiske forbindelser med Nord-Vietnam. Og jeg sa det slik at det forekom meg å være som «et slag i ansiktet på USA, det land hvis vennskap og støtte vårt land og NATO i det hele fortsatt vil være avhengig av».

Jeg bemerket da også at forsvarsminister Fostervoll akkurat på det tidspunkt var i USA for å understreke alvoret i vår sikkerhetspolitiske situasjon, etter at Sovjet i lengre tid og i stigende grad hadde demonstrert sin militære styrke i farvann nær norskekysten.

Dagbladet «Dagen» tok på lederplass fatt i dette uttrykket, og tolket det slik at jeg mente Norge i enhver henseende skulle gå til USA og be om lov til å treffe de vedtak som vi gjør. Det skal vi selvfølgelig ikke, og det kommer vi ikke til å gjøre. Men vi bør etter min mening iallfall ta hensyn til situasjonen slik som den er. Og når man i denne forbindelse tar som eksempel på en endring i situasjonen at Sveits har anerkjent Nord-Vietnam, så er jo ikkt det analogt med vår situasjon.

Jeg mener det er meget viktig at vårt forhold til USA er korrekt, og statsråd Fostervolls besøk i USA står etter min mening i skarp kontrast til enkelte politikeres forsøk på i pressen å bagatellisere alvoret i vår sikkerhetspolitiske situasjon. Personlig tar jeg bestemt avstand fra en slik sovndyssende propaganda.

Jeg ville ikke hatt noe imot å støtte forslag om bevilgning til opprettelse av en ny ambassaderådsstilling i Peking. Men slik som denne sak nå håndteres, ved å knytte bevilgningen til den prinsipielle avgjørelse om å opprette diplomatisk forbindelse med Nord-Vietnam, beklager jeg at jeg ser meg nødt til å stemme imot.

Erling Petersen: Norge er utvilsomt et fredselskende land. Derfor har vi også meget strenge regler for eksport av våpen. Vi har forbud mot å eksportere våpen til land som er i krig, eller hvor det er borgerkrig. Hvis vi virkelig mener noe med vår kjærlighet til freden, burde dette også gjelde materiell støtte av enhver art til land som er i krig, eller hvor borgerkrig hersker.

Jeg la merke til at hr. Oftedal i sitt innlegg overhodet ikke nevnte ordet krig. Jeg vil derfor stille to direkte spørsmål til representantene: Er det noen som vil stå opp og benekte at Nord-Vietnam fører krig? Og spørsmål 2: Er det noen som vil benekte at de fører krigshandlinger på andre lands territorier.

Jeg forstod hr. Guttorm Hansen som om han nok i 1967 mente at det var krig — til og med en forferdelig krigførsel. Jeg vet ikke om han da mener at om det i dag er krig, så er det en ikke-forferdelig krigførsel, eller hva han synes om dette problemet.

Men hvis man ikke er i stand til å benekte disse to ting, vil det si at de som nå stemmer for en anerkjennelse og diplomatisk forbin-

delse med Nord-Vietnam, de støtter moralsk og politisk en krigførende stat. Og når man finner å kunne gjøre det — hva er det man kan oppnå? Er det behov for kontakt med Hanoi? Jeg har fått høre at den har eksistert lenge. Hvis vi har noe å formidle, har vi kanaler til å formidle det uten noen formell anerkjennelse.

Sakens ordfører sa at man var på randen av diplomatisk forbindelse. Det er altså ikke effektivitet i den henseende som kan spille noen avgjørende rolle i denne forbindelse. Og hva kan da fordelene være internasjonalt sett? Er det så at vår anseelse i østblokken kan bli bedre? Jeg skal ikke uttale meg om hva man vil synes i østblokken. Men jeg tror det er sannsynlig at man der fremdeles vil ha en viss mistillit til et så «vesterlandsk» land som Norge, uansett hva som hender i denne forbindelse.

Men spørsmålet er også: Hvordan vil en slik handling virke på våre venner? — Og man trenger venner. Norge trenger i høy grad internasjonale venner. Og om man ikke er så opptatt av det: Hvordan vil det virke på ofrene for den krigføring som drives? Vi vil utvilsomt der oppnå en belastning på vårt gode renommé som en fredselskende nasjon. Og den belastningen er man altså villig til å ta uten å kunne påvise noen fordeler av betydning.

Men saken er vel den enkle at dette spørsmål ikke avgjøres av utenrikspolitiske vurderinger. Standpunktene synes å være ledd i den indrepolitiske konstellasjon. Man ønsker på denne måte å uttrykke sympati med ekstreme venstreorienterte kretser. Jeg har flere ganger i årenes løp fra denne talerstol advart mot at man tar standpunkt i internasjonale problemer ut fra indrepolitiske hensiktsmessighetshensyn, og jeg vil avslutte med å stille et spørsmål til dem som har tenkt å stemme for denne innstilling: Vietnam ligger så langt borte. I hvilken grad ville de stemt for å anerkjenne en stat så kategorisk hvis den hadde vært en av våre nabostater? Det er et samvit-tighetsspørsmål, hr. president.

Granli hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Kleppe: Få saker er blitt så gjennomdrøftet som Vietnam-problematikken, så det er vel ikke grunn til å bruke tiden nå til å gjennomgå den.

Jeg tror at opinionen for lenge siden er moden for det vedtak som Stortinget i dag innbys til. Dette gjelder langt utover de venstrextremistiske kretser som hr. Erling Petersen snakker om.

Hr. Korvald mener at dette ikke er noen hastesak. Jeg vil da gjerne referere til hr. Willochs interessante historiske oversikt over sakens utvikling. Det viser jo at dette er en sak som det har tatt mange år å bringe fram dit hvor den er i dag. Det har skjedd en utvikling - hr. Borten er for så vidt et levende eksempel på dette - og jeg tror at vi skal være glad for at denne utvikling har funnet sted, tross representanter av hr. Erling Petersens type.

I dag har vi altså nådd fram til det tidspunkt da det er flertall for denne saken. Arbeiderpartiet har lenge gått inn for dette skrittet. Det er, som hr. Guttorm Hansen var inne på, en av de saker som er tatt opp i partiets program i 1969. Den er gjentatt i regjeringserklæringen.

Hr. Willoch refererte til utenriksminister Cappelen, som i mars nevnte kriterier for anerkjennelse av stater - altså at det skulle foreligge en faktisk og fullstendig kontroll over området. Men det er klart at det utover dette må være politiske overveielser. Det første er en nodvendig forutsetning, men ikke tilstrekkelig. I tillegg må en foreta en politisk avveining. Jeg er for så vidt enig i det som hr. Stray sier, at en må vurdere hva som er i Norges interesse til enhver tid. Det fører da til at en ikke kan dra paralleller til andre delte stater. De må hver enkelt vurderes ut fra de aktuelle forhold. Politiske overveielser vil føre til at en anerkjennelse av f. eks. DDR i dag ikke vil føre til den avspenning som er i Norges interesse.

Regjeringen har vurdert dette meget nøye og funnet det politisk riktig og i samsvar med Regjeringens alminnelige utenrikspolitiske målsettinger at en nå søker å få etablert diplomatiske forbindelser med regjeringen i Hanoi. Forslaget er lagt fram på en måte som hr. Brommeland reagerte mot. Jeg vil her vise til at en samlet komite har ment at det er en tilfredsstillende måte å få saken opp til debatt og vedtak i Stortinget på.

Det er altså etter en vurdering av de politiske muligheter og oppgaver som foreligger, at vi har funnet det riktig å foreslå at en nå søker å opprette slike diplomatiske forbindelser. I tillegg til disse politiske overveielser vil en gjennom slike diplomatiske forbindelser få praktiske fordeler for det videre arbeid med den bistand som vi planlegger å yte på det humanitære felt og det planleggingsarbeid om etterkrigsbistand som Norge deltar i, og som har Stortingets fulle tilslutning.

Når det gjelder kontakten med de to parter, har man, som allerede nevnt i debatten, allerede etablert politisk forbindelse med Sør-Vietnam gjennom den akkreditering til Norge av Sør-Vietnams sendemann i Bonn som er

etablert for flere år siden. Dette er for så vidt likeverdig med det som vi nå forsøker å opprette i forholdet til Nord-Vietnam. *NEI.*

Spørsmålet om vårt forhold til Amerikas forente stater har vært reist. Det er ikke noen ting som tyder på at det skritt vi nå foreslår og den måten vi gjør det på, har svekket vårt gode forhold til USA.

Paul Thyness: Problemet er tidspunktet for anerkjennelsen. Det å endre et bestående forhold vil nesten alltid - på godt eller ondt - ha sine spesielle virkninger, som avhenger av omstendighetene.

Hr. Oftedal uttalte i formiddag angående en eventuell styrkelse av vår representasjon i Pakistan at et slikt skritt i dagens tragiske situasjon unektelig kunne misforstås. Det er så sant så sant, og så frapperende relevant i den sak vi nu behandler, at jeg synes det er forbausende at hr. Oftedal våget å forhåndstorpedere sitt eget senere innlegg på en slik måte. Hadde vi anerkjent Nord-Vietnam i begynnelsen av 1960-årene, ville det ha vært en forholdsvis naturlig godkjennelse av et faktisk bestående forhold. Det gjorde vi imidlertid ikke. Arbeiderpartiet fant ikke noen grunn til å anerkjenne Nord-Vietnam da, heller ikke i 1967 og heller ikke tidlig i 1969. Anerkjennelse ble først Arbeiderparti-politikk ikke i dets valgprogram i 1969, men i det såkalte 100-dagers program, som ble kastet inn i valgkampens slutfase. Hvorfor man valgte å ta et slikt standpunkt i et slikt dokument på et slikt tidspunkt, kan man gjøre seg opp sin egen mening om.

I Vietnam står vi overfor en form for krigføring som er bevisst valgt fordi den er egnet til å tilsløre ansvarsforholdet. Resultatet av det igjen er at mange her på den annen side av kloden etter flere års konsentrert agitasjon ikke lenger, som vi var, er helt sikre på hvordan Nord-Vietnams delaktighet i krigføringen rettelig bør bedømmes. Jeg tror Arbeiderpartiets forslag må ses også på denne bakgrunn.

Hva som ikke er uklart, er at krigen i seg selv er en tragisk konflikt, som vi alle av hjertert ønsker skulle bli brakt til opphør. Ved å anerkjenne Nord-Vietnam i denne situasjon må vår handling imidlertid bli oppfattet som en moralsk støtte til denne stat, og en oppmuntring til denne stat om å føre videre den politikk som den fører idag, og som er kjennetegnet ved at dens regulære tropper kjemper på tre andre lands territorier, og ved mer enn tre års fredsforhandlinger hvor den, ikke har gitt en eneste innrømmelse, hvor den ikke har tatt et eneste imøtekommende skritt.

Vår anerkjennelse har ingen som helst praktisk betydning - ikke for Norge og ikke

for Nord-Vietnam. Anerkjennelse idag vil ikke gi noen nye fordeler hverken for oss selv eller for fredens sak. Tvert om. Anerkjennelse på dette tidspunkt vil være en ren demonstrasjon, og vil bli oppfattet som en demonstrasjon. Og som sådan er den en demonstrasjon til fordel for én krigførende stat, mot tre andre små stater som er herjet av den samme krig, og mot en fjerde stat, hvis vennskap kanskje er det som betyr mest for oss i praktisk henseende. Vi tjener ikke våre egne interesser, og vi tjener ikke fredens sak. Vi må være glade om det vi gjør i dag, kan gjøres omkostningsfritt.

Argumentasjonen for Arbeiderpartiets forslag på dette punkt synes jeg oppriktig talt har vært hjelpeløs, og begrunnelsen har vært tynn. Den består i at anerkjennelse nu er en naturlig videreføring av en utvikling som startet i 1966. Nu vil Arbeiderpartiet alltid gjøre klokt i å se hen til hva John Lyng har gjort, men det er en for ærgjerrig målsetting å ville gjøre tingene enda bedre enn han. Utenriksminister Lyng forstod nemlig hva Arbeiderpartiet synes ikke å forstå, nemlig at mange ting kan være gode og nyttige i passelig avmålte doser, men skadelige hvis man ikke forstår å holde måte.

Det er galt å anerkjenne Nord-Vietnam så lenge krigen i Indo-Kina pågår. Det er galt moralsk og det er galt politisk — akkurat så galt som det ville ha vært under disse omstendigheter å avbryte diplomatisk forbindelse med Nord-Vietnam hvis vi hadde opprettet den tidligere.

Arne Kielland: Jeg er glad for at vedtaket om å anerkjenne Nord-Vietnam i dag ser ut til å kunne bli gjort med solid politisk bakking. Betydningen av dette ligger på det politiske planet. Vedtaket vil i realiteten bety eller oppfattes som en anerkjennelse av FNL's politiske rolle i Sør-Vietnam og den sosiale og nasjonale revolusjons kamp mot imperialismen i hele Indo-Kina.

Høyres medlemmer er redd for at anerkjennelsen nå vil

«bli oppfattet som om Norge tar et skritt til støtte for Nord-Vietnam, rettet mot Nord-Vietnams motstandere i Syd-Vietnam, Laos, Cambodia og mot USA og andre allierte stater.»

Det er sjølsagt det Norge gjør med dette vedtaket og ved å opprette diplomatisk samband. En viser solidaritet med noen en syns trenger den.

Debatten i dag har foruten å være gledelig, også vært temmelig forvirrende. Noen har hatt behov i dag for å vise til at situasjonen er en annen nå enn for noen tid tilbake, at

fredsforhandlingene i Paris står i ei anna stilling, eller at krigsintensiteten er en helt annen enn den var. Utenrikskomiteens formann, hr. Seip, var bl. a. inne på dette.

Slik jeg kan se det, er situasjonen i Sørøst-Asia ikke radikalt endra på noe punkt fra f. eks. tidlig i 1969. Jeg syns vi bør erkjenne på en dag som denne at det er ikke i Sørøst-Asia, men i Norge at endringene har skjedd på disse to-tre åra. Noen har fått vite litt mer, andre har hatt landsmøter, atter andre er fri koalisjonsband. Dette, og ikke noe annet, er vel årsaka til at forslaget om anerkjennelse fikk 2 stemmer tidlig i 1969, 74 stemmer senere i 1969 og i 1970, og i dag kanskje får godt over 100 stemmer. Så enkelt syns jeg det er, og derfor desto mer gledelig fordi det er politisk basert. Dette syns jeg også at mitt partis parlamentariske fører gjorde ganske klart i sitt innlegg, og det skulle dermed være unødvendig for hr. Thyness å si at motiveringa var spinkel.

Denne utviklinga i norsk opinion og i norsk holdning bringer også meg over til et parallelt tilfelle, til Øst-Tyskland. Regimet i Øst-Berlin har eksistert omtrent like lenge som regimet i Hanoi, men norske holdninger er ennå ikke blitt det samme her som i Vietnam-spørsmålet. På Arbeiderpartiets landsmøte har det vært et betydelig mindretall som har gått inn for å anerkjenne Øst-Tyskland, og det er skapt en tverrpolitisk og tverrparlamentarisk komite som har som hovedoppgave å arbeide for dette kravet. Når norsk utenrikspolitikk blir — slik jeg ser det — noe friere også i forhold til andre allierte enn USA i ei sak som er langt borte, går jeg ut fra at Norge vil opptre likedan overfor Øst-Tyskland.

Presidenten: Presidenten må gjøre merk-sam på at det er spørsmålet om representasjon i Peking vi nå diskuterer, og ikke anerkjennelse av Øst-Tyskland.

Arne Kielland: Da vil jeg få lov til å si til presidenten at en rekke andre talere også har nevnt forholdet til Øst-Tyskland. At jeg så i et lite avsnitt på seks linjer på tampen av innlegget mitt kommer inn på dette, syns jeg jeg skulle få lov til. Jeg er for øvrig ganske snart ferdig med setningen.

Jeg var i ferd med å si at når norsk utenrikspolitikk blir noe friere også i forhold til andre allierte enn USA i et spørsmål som en veit er langt borte og derfor er lettere å ta stilling til, håper jeg at vi kan opptre på samme vis i vår politiske vurdering overfor Øst-Tyskland som vi nå gjør overfor Nord-Vietnam.

Gunnar Garbo: Prinsippet om at Norge bare anerkjenner den ene del av såkalte delte stater, kunne være vel og bra så lenge det var en rimelig utsikt til en snarlig gjenforening av disse stater. Men i dag kan ikke jeg se noen formell grunn til at Norge ikke skulle anerkjenne Nord-Korea eller Øst-Tyskland eller for den saks skyld Taiwan, i hvert fall i det øyeblikk Taiwan fremtrer som Taiwan, og regimet da ikke gjør krav på å være den egentlige hersker over China.

Når det gjelder Øst-Tyskland, vil jeg gjerne tilføye at sterke realpolitiske grunner taler for at anerkjennelsesspørsmålet blir tatt opp i forbindelse med en samarbeidsavtale mellom de to tyske stater den dag en slik avtale er inngått.

Hva Vietnam angår, vil jeg gjerne si at for mitt eget vedkommende har jeg fra denne talerstol i sin tid sterkt kritisert Finn Gustavsen for en grov ensidighet i anti-amerikansk retning. I dag synes jeg hr. Willoch gikk ham en høy gang på den motsatte fløy. Det er bemerkelsesverdig at det går an å holde et innlegg og å rette en slik fordømmelse mot Nord-Vietnams krigføring, uten et eneste kritisk ord om den enorme militærmaskin som De forente stater har hatt i bruk i Sørøst-Asia i en årrekke. Hr. Willoch uttalte at de nordvietnamesiske tropper er i Sør-Vietnam mot vedkommende lands myndigheters ønske. Har det falt hr. Willoch inn at de amerikanske myndigheter har bombet Nord-Vietnam år etter år mot vedkommende lands myndigheters ønske?

Jeg hører ikke til dem som mener at det ligger såkalte aggressive imperialistiske tendenser bak denne amerikanske krigføring. Jeg tror den skyldes en tragisk feilvurdering av situasjonen som forelå, og en feilvurdering som har ført til at Amerika er kommet i kamp mot det som i realiteten er en nasjonal og sosial folkereising i aller første rekke. Men på denne bakgrunn er det misvisende når hr. Willoch nå taler om at man begår en unøytral handling ved å anerkjenne Nord-Vietnam. Det vi jo i virkeligheten har gjort, har vært at vi i en lang årrekke har inntatt en diskriminerende holdning nettopp ved å anerkjenne Sør-Vietnam og å anerkjenne de stater som deltar i kampen på Saigon-regjeringens side, men ikke å ha diplomatisk forbindelse med Nord-Vietnam.

Når hr. Erling Petersen sier at det å stemme for en anerkjennelse er å støtte moralsk og politisk en krigførende stat, må man kunne spørre: Har vi ikke da støttet moralsk og politisk de krefter som fører krigen på Saigon-regjeringens vegne i alle disse årene? Har vi ikke gitt dem den moralske og politiske støtte som hr. Erling Petersen nå refererer til, nett-

opp ved en ensidig forbindelse med den siden og nettopp ved ikke å anerkjenne diplomatisk forbindelse med dem som kjemper på nordsiden i denne kampen?

For meg fortøner det seg slik at ved nå å opprette diplomatisk forbindelse også med Nord-Vietnam etablerer vi en form for likevekt. Og i det ligger det også en politisk handling, og en politisk handling som det etter mitt skjønn er riktig av oss å gå til i dag.

Lars Roar Langslet: Jeg håper det er en misforståelse at det røde lys allerede er kommet. —

Det ligger selvfølgelig en invitt til primitiv misforståelse i selve begrepet «diplomatisk anerkjennelse». I en norsk synonymordbok står ordet «anerkjennelse» oppført med følgende bukett av likeverdige ord: «bifall, heder, godkjenning, innrømmelse». Diplomatiske anerkjennelse har selvfølgelig ingenting med dette å gjøre. Hvis vi skulle velge kontakter på det diplomatiske plan etter sympati eller antipati, ville vi nok få en begrenset omgangskrets. Skal Norges stemme bli hørt og norske interesser bli ivaretatt, må vi normalt ha forbindelser med alle stater som spiller en rolle i verdenssammenheng, uansett styreform.

Men det må tilføyes at også vår politikk når det gjelder diplomatiske kontakter, er et ledd i vår generelle utenrikspolitikk. Motivet må også her være å skjønne Norges interesser i mellomfolkelig sammenheng, ikke bare med tanke på vårt nærmeste tarv, men med sikte på å gi et virksomt bidrag til å bygge opp en internasjonal rettsorden. Selv med et nøytralt universalitetsprinsipp som ledetråd vil opprettelse av diplomatisk kontakt i enkelte tilfeller kunne ha politiske ringvirkninger som teller langt mer enn selve kontaktforholdet isolert sett. Det beror på omstendigheter og tidspunkt. I tilfellet Nord-Vietnam er det opplagt at disse ringvirkninger, som normalt bare er bimomenter, langt vil kunne overveie betydningen av å bringe kontaktforholdet inn i vanlige diplomatiske former.

Saken er jo at Nord-Vietnam tilhører den helt spesielle gruppe av delte stater som har vært en kompliserende faktor for det internasjonale kontaktnett i hele etterkrigstiden. I internasjonal sammenheng ville en anerkjennelse av begge parter i disse delinger fortsatt bli utlagt som godtagelse av en varig deling av de områder som tidligere utgjorde én statsdannelse.

Dette er vel kjent. Vi har klokkelig unngått skritt som kunne utlegges på den måten. Idag registrerer vi et klart brudd med den linjen. Jeg er ikke sikker på at det er klokt. Og iallfall burde man vurdere konsekvensene av et slikt skritt for hele problemet med delte sta-

ter. Jeg har vanskelig for å se konsekvensen i at man anerkjenner Nord-Vietnam, men ikke Øst-Tyskland. Vårt nasjonale behov for en formalisert kontakt må dessuten være langt større i det siste tilfelle. Statsråd Kleppe uttalte at anerkjennelse av DDR idag ikke ville føre til avspenning. Jeg tror ikke det er noen tegn som tyder på at det vil føre til avspenning å anerkjenne Nord-Vietnam heller.

Personlig ville jeg se det som en stor fordel for det internasjonale samarbeide om man kunne finne fram til en folkerettslig formel som muliggjorde anerkjennelse av de delte stater, uten at det innebar noe standpunkt til det provisoriske eller varige ved selve delingen. Men det måtte komme som et resultat av internasjonale forhandlinger, og ved et initiativ som en større gruppe stater stod sammen om. At et enkelt land tar et ensidig initiativ, slik Norge nu gjør, bringer oss neppe nærmere en omforenet løsning av problemet med delte stater. Og det er en slik omforenet løsning som her må være siktemålet.

Når det gjelder Nord-Vietnam, kommer det spesielle til at en diplomatisk anerkjennelse idag uunngåelig må bli utlagt som en demonstrativ stillingtagen til den krig som Nord-Vietnam er en av partene i. Norges oppgave må fortsatt være å gjøre sitt beste for å få slutt på krigen, og vår eneste mulighet ligger i en meglervirksomhet som vi bare kan utøve i kraft av en formelt nøytral holdning. Ved å ta et skritt som kan tolkes som oppgivelse av denne formelt nøytrale holdning, svekker vi våre egne muligheter for å bli godtatt i noen meglersrolle av begge parter. I en situasjon hvor det pågår fredsforhandlinger, og hvor Nord-Vietnam hittil har vist liten vilje til innrømmelser, kan en slik diplomatisk gevinst for Nord-Vietnam bare bidra til ytterligere å låse fast forhandlingsposisjoner. Under disse omstendigheter betrakter jeg Regjeringens initiativ som forhastet og uheldig.

Til slutt vil jeg gjerne understreke det hr. Ofstedal sa, at det normalt er Regjeringens ansvar å avgjøre hvilke land vi skal ha diplomatisk kontakt med. Denne saken har en helt spesiell bakgrunn, og dissensen er knyttet til en budsjettpost. Det er derfor naturlig at Stortinget drøfter den på denne måten. Men jeg vil gjerne reservere meg mot at det dermed skapes presedens for at Stortinget normalt skal avgjøre spørsmål om diplomatiske kontakter. Jeg tror vår statsskikk er best tjent med at vi her holder fast ved de linjer vi hittil har fulgt.

Kåre Willoch: Hr. Seip reagerte sterkt mot at jeg karakteriserte den norske holdning til spørsmålet om diplomatisk anerkjennelse

av delte stater som en dobbeltholdning. Jeg må likevel fastholde min karakteristikk. Men jeg vil gjerne få henvise til begrunnelsen for den, idet hr. Seip i sin sterke reaksjon syntes å se bort fra begrunnelsen.

Vi står overfor tre stater hvor den diplomatiske begrunnelse for anerkjennelse eller ikke anerkjennelse i meget høy grad ville være den samme. Særlig klar er parallellen diplomatisk sett mellom Øst-Tyskland og Nord-Vietnam. Likevel vil flertallet nå anerkjenne Nord-Vietnam og ikke anerkjenne Øst-Tyskland. Det er det jeg her har karakterisert som en dobbeltholdning – og etter mitt beste skjønn med rette.

Jeg legger til at begrunnelsen for ikke å anerkjenne Øst-Tyskland er meget sterk på det nåværende tidspunkt. Det flertallet nekter å erkjenne, er at en like sterk begrunnelse foreligger overfor Nord-Vietnam. For en nærmere utdyping av dette forhold må jeg få henvise til mitt hovedinnlegg. Jeg ser det slik at en diplomatisk anerkjennelse av Nord-Vietnam bør følge når Nord-Vietnam har demonstrert aktiv vilje til fred og avspenning og vilje til å respektere Sør-Vietnams uavhengighet.

Hr. Borten mente at mens krigshandlingene var på sitt høyeste, var det ikke riktig å foreta diplomatisk anerkjennelse – mens anerkjennelse synes å være riktig nå. Dessverre er det ikke slik. Det foreligger ikke noen klar nedtrapping av Nord-Vietnams krigføring i Sør-Vietnam, mens det derimot foregår en sterk nedtrapping av amerikanernes støtte der.

Da vi diskuterte dette spørsmål i vår, sa hr. Austrheim følgende, som jeg synes var godt sagt: Han henviste til behandlingen den foregående høst og spurte så: Har det skjedd noe særlig nytt som skulle tilsi en kursendring her? Jeg ser det ikke slik, sa hr. Austrheim, og fortsatte: Dersom det i dette, altså Regjeringens erklæring, ligger at man nå er innstilt på å ta opp hele den problematikken som knytter seg til delte stater, og eventuelt ta stilling til Nord-Vietnam i denne sammenheng, kan det være grunn til å gå videre med denne diskusjonen på et senere tidspunkt.

Det som nå er skjedd, er altså at vi har fått forslag til et standpunkt i en ganske annen sammenheng. Likevel har dessverre Senterpartiets nye representant i komiteen gått over på dette nye standpunkt.

Hr. Guttorm Hansen hadde oppfattet mitt innlegg derhen at jeg nærmest ikke hadde observert den utvikling som måtte ha skjedd siden 1967. Dette er jo en svært utilfredsstillende og uriktig fremstilling av mitt inn-

legg. Jeg er fullstendig klar over den utvikling som er skjedd i området siden 1967, men jeg understreket at vi har ennå ikke fått den normalisering og fred i området som burde finne sted før en slik meningsytring fra norsk side som en diplomatisk anerkjennelse er. Det bygger på en dags-aktuell vurdering av problemstillingen.

Ellers var det tydelig at hr. Guttorm Hansens standpunkt i høy grad bygget på et landsmøtevedtak fra 1969 og ikke på den etterfølgende angivelig grundige vurdering i Regjeringen som fungerende utenriksminister lite overbevisende talte om. Om denne erklæring fra Arbeiderpartiets landsmøte vil jeg gjerne si det samme som tidligere utenriksminister Lange sa. Han sa det slik:

«... erklæringen ser bort fra det faktum at frigjøringsfronten er en terroristisk bevegelse som det er unaturlig for et demokratisk parti som DNA å solidarisere seg med uten reservasjoner.»

Likevel ble altså dette Arbeiderpartiets politikk den gang, og det er vel det som er årsaken til det vi nå er kommet opp i.

Påstanden om at det å nekte anerkjennelse av Nord-Vietnam nå skulle være det samme som en positiv stillingtagen til fordel for den annen part, kan jeg ikke innse riktigheten av. Ved å avholde oss fra å endre vår diplomatiske holdning overfor dette område uttrykker vi i virkeligheten på beste måte vår nøytrale innstilling.

Presidenten: De etterfølgende talere har en taletid på inntil 3 minutter.

Erling Petersen: Representanten Garbo syntes uoppmerksom på den forskjell det er mellom å opprettholde diplomatiske forbindelser med stater man allerede har anerkjent før en konflikt, og det å oppta diplomatisk forbindelse, positivt anerkjenne stater, som man tidligere ikke har hatt slik forbindelse med. Etter hans oppregning tror jeg det er skjellig grunn til å anbefale hr. Garbo å revidere sin oppfatning av hvilke stater vi faktisk har diplomatisk forbindelse med. Men representantens sans for nyanser – også høyst berettigede nyanser – synes ikke å være så vel utviklet som hans lyst til å gå til angrep på enhver høyrerepresentant, uansett hvilke logiske krumspring han da må gi seg inn på.

Knut Frydenlund: Jeg beklager at også jeg må være såpass «unyansert» at jeg tar opp et par uttalelser som er kommet fra Høyres representanter her. Representanten Langslet var inne på betydningen av og realiteten i ordet «anerkjennelse». Her vil jeg gjerne få presisere at det ordvalg som Regjeringen og

flertallet i komiteen bruker, er «gjensidig utveksling av diplomatiske forbindelser i Nord-Vietnam».

Jeg tror at Nord-Vietnam vil ha seg frabedt at Norge plutselig nå skal anerkjenne at det eksisterer.

I sitt innlegg pekte representanten Willoch på at anerkjennelse – altså i hans språkbruk – av Nord-Vietnam er en politisk handling, rettet mot De forente stater, en handling som av amerikanerne oppfattes som uvennlig. Dette kan ikke hr. Willoch og Høyres representanter være med på.

Men da må jeg få lov til å rette hr. Willochs egen påstand om dobbeltholdning mot ham selv. For hva med den kontaktvirksomhet som den borgelige regjering selv hadde med Hanoi, og som representanten Seip har vært inne på tidligere i dag? Jeg vil her innskytte at å være den borgelige regjering for at den gjorde dette. Men deler av denne kontaktvirksomhet måtte også oppfattes som en politisk handling, vel også rettet mot amerikanerne og også som en uvennlig handling. Men hvor var representanten Willochs enorme engasjement og politiske anfektelser den gang?

Gunnar Garbo: Hr. Erling Petersen trodde ikke at jeg så forskjellen mellom å opprettholde og oppta en forbindelse. Jo, og i dette tilfelle er dette spørsmålet et valg mellom det å opprettholde en skjevhet, en diskriminering, eller å opprette en tilstand av likevekt. Vi har gjennom de år kamphandlinger har rast i Vietnam, opprettholdt en diplomatisk forbindelse med en regjering i Sør-Vietnam, og vi har avstått fra den form for anerkjennelse som det ville være å opprette diplomatiske forbindelser med Nord-Vietnam. Og om forholdet mellom disse to regimer må man i det minste kunne si, at legitimiteten av regimet i Saigon er atskillig mer diskutabelt enn legitimiteten av det regimet vi i dag ikke anerkjenner i Nord-Vietnam.

Kåre Willoch: De kontakter som ble innledet mellom Norge og Nord-Vietnam i utenriksminister Lyngs tid, ble ikke oppfattet som uvennlig handling av noen, og det skulle også bare mangle! De var ikke rettet mot noen, men tok sikte på å gi det vi måtte kunne gi av bidrag til å skape fred i området. Så vidt jeg forstår ble det også oppfattet slik av alle parter.

Jeg har i mitt hovedinnlegg redegjort for grunnene til at slike kontakter ikke kan oppfattes som begrunnelse for at man senere går til diplomatisk anerkjennelse av en stat som for tiden har store troppestyrker i tre naboland som intet høyere ønske har enn å bli kvitt dem igjen.

Jeg vil gjerne legge til at slike uformelle kontakter selvfølgelig finner sted også med andre land som vi ikke har diplomatisk anerkjent, heldigvis uten at det har forledet noen her til å oppfatte det som begrunnelse for at vi snarest bør gå til diplomatisk anerkjennelse også av disse land.

Representanten Kiellands vurdering av forholdet utenfor hans eget parti har jeg som regel liten tillit til. Men når han i dag vurderer utviklingen innen den gruppering som går inn for diplomatisk anerkjennelse av Nord-Vietnam, er jeg redd for at han taler med sakkyndighet. Hans konklusjon var den at det er ikke situasjonen i Sørøst-Asia som har endret seg slik siden 1969 at dette tilsier endring i Norges holdning. Derimot har det skjedd en endring i norsk innenrikspolitik. Det er den som får den beklagelige konsekvens som vel dessverre blir beseglet ved voteringen om få øyeblikk.

Paul Thyness: Hr. Garbo avsluttet sitt innlegg men noen ord om legitimiteten av regimet i Saigon. Jeg må få lov til å si at det er jo overholdet ikke det spørsmål vi diskuterer. Det som er kjernen i denne sak, er ikke hvorvidt vi liker eller misliker det ene eller det annet regime, men en anerkjennelse av et regime på et spesielt tidspunkt og under spesielle omstendigheter. Men hvis nu hr. Garbo ønsker å poengtere at han liker så meget bedre regimet i Hanoi enn regimet i Saigon, må hr. Garbo være klar over at dermed har han utstedt en kjærlighetserklæring til et regime som aldri har gjort forsøk på å bortforklare at det er et rent kommunistisk diktatur med vanlige kjennetegn, efter vanlig oppskrift.

Svenn Stray: Det er ikke riktig, det som ble sagt nå av hr. Garbo, at det som gjøres hvis Regjeringens forslag vedtas, er å rette opp igjen en skjevhet som har eksistert. Vi har anerkjent regjeringen i Sør-Vietnam – det er riktig. Men Norge har ikke opprettet noen diplomatisk forbindelse med Saigon. Det er ingen av våre diplomatiske utsendinger som er akkreditert Saigon. Vi har derimot akseptert en sideakkreditering fra Sør-Vietnams side – deres ambassadør i Bonn – til Oslo. Skulle man nå lage likestilling mellom Nord-Vietnam og Sør-Vietnam, ville det logiske være at man tillot Nord-Vietnam en sideakkreditering i Oslo og lot det bli med det. Men det er altså ikke det Regjeringen foreslår. Regjeringen foreslår at man skal gå et meget lengre skritt i retning av å oppta forbindelser med Nord-Vietnam enn vi hittil i alle disse årene har gjort overfor Sør-Vietnam. Jeg tror at uansett hvordan man ellers ser på saken, kan man

vanskelig drøfte seg bort fra at det er de faktiske forhold.

Jeg er også klar over at bakgrunnen for dette – i hvert fall fra Arbeiderpartiets side – er deres landsmøtevedtak før stortingsvalget. Regjeringen har imidlertid forsøkt å holde det i bakgrunnen, og det kan jeg godt forstå, fordi jeg synes at man i Arbeiderpartiets landsmøtevedtak – ut fra den selvfølgelige forutsetning at Arbeiderpartiet er et demokratisk parti som hyller demokratiske prinsipper – har valgt en uheldig fremgangsmåte for å gi uttrykk for misbilligelse overfor tiltak som har vært gjennomført eller gjennomføres av USA, nemlig ved i den nåværende aktive krigføringsfase å godkjenne regimet i Hanoi. Og at man i Hanoi oppfatter dette som en støtte for den krigføringspolitikk de fører, er hevet over enhver tvil. Det har den nordvietnamsiske utenriksminister selv gitt uttrykk for.

Helge Seip: Det ser av og til ut til at det har gått enkelte forbi at vi her har å gjøre med spørsmålet om en form for diplomatisk kontakt med den ene av de to vietnamsiske stater, etter å ha hatt slik forbindelse med den andre nå i ni år. At det er en viss teknisk forskjell, som hr. Stray gav uttrykk for, kan jeg ikke skjønne endrer det vesentlige her. Jeg kan heller ikke forstå at det er riktig å utlegge den debatt vi har hatt om dette spørsmålet i Norge, som et uttrykk for at vi ville forplikte oss til ikke å ha diplomatiske forbindelser med begge Vietnam-stater før krigen var slutt. Men det ble gått fram på en noe varsom måte nettopp fordi vi hadde denne formidlerfunksjonen da forhandlingene i Paris ble etablert.

Det som imidlertid er det mest betenkelige ved den argumentasjon vi møter her i dag, er at ikke bare framstiller en det som om USA og enkelte andre land oppfatter det som om det norske skritt spesielt skulle være rettet mot dem, at vår hensikt skulle være å gjøre disse landene et spik – holdt jeg på å si – men man vil heller ikke erkjenne at på et visst stadium er det naturlig å ha normale diplomatiske forbindelser med et regime. Det betyr ikke at man dermed mener at dette regime har en styreform som dekker den vi ville anse som den riktige, eller som vi ville finne oss tjent med. Det er klart at det finnes kommunistiske regimer andre steder som er fullt anerkjent. Så å bruke det argumentet fører under ingen omstendighet fram.

Jeg synes at hr. Willoch i denne sak i grunnen har plassert seg meget godt ved å starte med et førsteinnlegg der han prøver å fange alle oss som i dag er innstilt på å stemme for forslaget slik det foreligger fra Regjeringen, inn under betegnelsen «Finn Gustavsens

gruppering», og så slutte med å gi sin hyllest til hr. Arne Kielland.

Tor Oftedal: Av bestemte grunner hadde jeg selv ingen anledning til verken å stemme for eller mot Finn Gustavssens forslag her i 1967 og 1969.

Det er gjort et visst nummer av vedtaket på Arbeiderpartiets landsmøte i 1969. Etter min beste overbevisning var dette vedtak uttrykk for en ny vurdering av situasjonen i Sørøst-Asia i lys av den utvikling som hadde funnet sted fram til landsmøtet. Så vidt jeg erindrer, var det ingen stor strid på landsmøtet om denne sak, og i de to årene jeg har hatt den ære å sitte her i Stortinget, har jeg overhodet ikke hørt to meninger innen Arbeiderpartiets stortingsgruppe om riktigheten av dette landsmøtevedtak. Så for så vidt kan det være det samme enten nyvurderingen fant sted på landsmøtet, eller om den hadde funnet sted i vår stortingsgruppe her i huset.

Spørsmålet om Øst-Tyskland er trukket fram i denne debatt. Jeg tror presidenten ikke vil sette pris på om jeg begynner å utbrodere det temaet nærmere. Jeg vil bare si det slik at hvis jeg hadde hatt like stor tillit til president Thieus evne til å løse det vietnamesiske problem som jeg har til forbundskansler Brandts evne til å løse det tyske problem, ville jeg kanskje stilt meg noe betenkt her i dag. Og omvendt: Hvis jeg hadde hatt like liten tillit til forbundskansler Brandt som jeg har til president Thieu, ville jeg formodentlig ha vist langt større utålmodighet med hensyn til å få regulert vårt forhold også til Øst-Tyskland.

Presidenten: Hr Garbo har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Gunnar Garbo: Høyres representanter mener altså at når man anerkjenner den ene part og ikke den andre part av to krigførende stater, eksisterer det ingen skjevhet. Jeg undres på om ikke Høyre burde bruke noen midler av denne statsbevilgningen til å anskaffe et vaterpass til sitt sekretariat.

Til hr. Thyness vil jeg si at han gjorde seg skyldig i et debattgrep som jeg ikke hadde ventet av ham. Han siterte meg helt korrekt når det gjaldt det jeg sa om de to regimers legitimitet, hvorefter han gikk videre og resonerte som så: Å si at et styre er legitimt, er ensbetydende med at man liker det regimet. – Det vet hr. Thyness meget vel slett ikke behøver å være tilfellet.

Per Borten: Jeg bad om ordet for å gardere meg mot at min stemmegivning skulle tas til inntekt for den ene eller andre av de

debattanter som her har forsøkt å legge den vurdering i det at hvis man nå stemmer for anerkjennelse, liker man det ene regime bedre enn det annet. Det ligger absolutt ingen slik vurdering til grunn for min stemmegivning. For så vidt er jeg enig med representanten Stray når han hevder at det ikke er helt formell likestilling mellom de to måter å la seg representere på. Jeg vil derfor henstille til Regjeringen å vurdere om det ikke nå er riktig å opprette sideakkreditiv i Saigon. Da blir det den samme behandling av de to statene.

Kåre Willoch: Det som her er sagt om å like eller mislike forskjellige regimer, er vel bare en berettiget tilrettevisning av en debattant som trakk inn en sammenligning mellom de to vietnamesiske regimers legalitet. Ellers er jeg enig i at en diplomatisk anerkjennelse ikke kan bygge på en moralsk vurdering av vedkommende regimes indre politikk.

Det er talt om at det foreliggende forslag ikke har til hensikt å gjøre et pek overfor USA og andre. Jeg vil gjerne få understreke at jeg også går ut fra at man ikke har noen slik hensikt. Men dette hindrer jo ikke at et slikt diplomatisk skritt kan få virkninger som kan skille seg noe fra det man ønsker, og at man blir oppfattet noe annerledes enn hva enkelte debattanter her har gitt uttrykk for.

Representanten Garbo hadde oppfattet Høyres representanter derhen at vi mener at når man først har anerkjent den ene part, skaper man en skjevhet ved derefter å anerkjenne den annen part. Dette er en særdeles firkantet måte å fremstille diplomatiske realiteter på. Det som skaper en skjevhet, er å foreta seg et slikt diplomatisk skritt som å gi en diplomatisk anerkjennelse i den foreliggende situasjon og overfor en krigførende stat. Det er det som er grunnlaget for vårt resonnement. Jeg kan forstå at hr. Garbo ikke er enig i det, men jeg håper i hvert fall han nå forstår hva vårt resonnement går ut på.

Ellers vil jeg gjerne peke på at en rekke av de argumenter som nå er ført frem i debatten til fordel for diplomatisk anerkjennelse av Nord-Vietnam, var av samme art og forelå med samme styrke forrige gang vi voterte over spørsmålet. Det er en del representanter som likevel, uten at påviselige nye momenter er kommet til, nå skifter standpunkt. Jeg kan bare beklage dette, fordi jeg tror man ville tjene utviklingen i området best hvis man holdt den diplomatiske anerkjennelse fra flest mulig stater tilbake inntil begge de stridende hovedparter, Nord-Vietnam og Sør-Vietnam, hadde vist ekte fredsvilje. Og det det da særlig står på, er å få de nordvietnamesiske troppene ut av Nord-Vietnams naboland.

Presidenten: Hr. Thyness har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Paul Thyness: Jeg tar ordet fordi jeg følte meg litt truffet av det representanten Garbo uttalte, og skylder ham vel for så vidt i noen grad er unnskyldning. Poenget er imidlertid at enten er en regjering i en stat legitim, eller den er det ikke. Og når hr. Garbo plutselig foretok en jevnføring i legitimitet og fant at Hanoi står bedre i den sammenheng enn Saigon, syntes jeg det lå meget nær en vurdering av disse regimer generelt.

Statsminister Bratteli: Jeg har hørt på denne debatten – og deler av den med noen undring. Jeg er ikke sikker på at alle de uttalelser som har falt her i dag, vil tilføre folkeretten nye verdier. Det er muligens så at en del av dem som har deltatt mest i den, er opptatt av gjennom en bestemt aktivitet å ville påvirke temperaturen i de panner de mener å plassere hverandre i gjennom den votering som nå skal finne sted. Men det er jo her realpolitisk et par sider som jeg finner grunn til å understreke, selv om det skal finne sted på dette tidspunkt og etter at taletiden er forbrukt.

Jeg vil først og fremst understreke at jeg for min del er helt fremmed for den tankegang at det å opprette eller det å avtale diplomatiske forbindelser med en stat er et slag i ansiktet på en tredje stat, eller at det å avtale diplomatiske forbindelser med et land,

skulle være en uvennlig handling mot et tredje land. Jeg tror ikke en behøver å overveie den siden av saken lenge før en blir klar over det vilniss en kunne komme ut i hvis en virkelig seriøst skulle kunne gå ut fra at spørsmål om å opprette diplomatiske forbindelser med et land innebærer den slags uttrykk for holdning i forhold til helt andre land enn det land i forhold til hvilket spørsmålet om å avtale diplomatiske forbindelser foreligger.

Det er ikke tid her nå til å gå inn for den internasjonale utvikling som etter min oppfatning gjør det skritt som her foreligger, naturlig. Det kan en komme tilbake til, kanskje i en senere utenrikspolitisk debatt, men det er ikke tid til å gjøre det her nå. Jeg vil gjerne si det slik at når små nasjoner som Norge skal omgås store nasjoner som en står i varierende forhold til, bør en etter min oppfatning bl. a. vokte seg vel for å pålegge seg selv en servilitet som vedkommende store makt overhodet ikke har bedt om.

Kåre Willoch: Den siste setning kunne statsministeren ha spart seg, for så vidt som den ikke har noen gyldig adresse her i salen.

Når det gjelder det han sa om virkningen overfor et tredje land av å anerkjenne et annet land, håper jeg han ikke vil legge slike betraktninger til grunn når han skal vurdere spørsmålet om og tidspunktet for anerkjennelse av Nord-Korea og Øst-Tyskland.

Presidenten: Flere har ikke forlangt ordet, og debatten om kap. 111 er avsluttet.

Presidenten: Under kap. 111 Utenriksrepresentasjonen, har hr. Willoch på vegne av et mindretall i komiteen, Korvald, Lyng, Petersen og Willoch, foreslått at beløpet føres ut med 52 455 000 kr. istedenfor som i innstillingen, 52 611 000 kr.

Presidenten antar at det kan voteres alternativt mellom innstillingen og det forslag som er opptatt av hr. Willoch.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling under kap. 111 og Kåre Willochs forslag bifaltes innstillingen med 91 mot 45 stemmer.

Ansvarlig redaktør:

Torbjørn Jelstad,

leder av Republikken

Vietnam's Informasjons-
kontor i Norge.